

Acta musei napocensis

37-38-II
2000-2001

**MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI**

**ACTA
MVSEI NAPOCENSIS**

37-38

ISTORIE

II

2000-2001

**EDITURA NEREAMIA NAPOCAE
CLUJ-NAPOCA
2003**

COLEGIUL DE REDACȚIE:

IOAN PISO – Director general
TUDOR SĂLĂGEAN – Redactor responsabil
LIVIA CĂLIAN – Secretar de redacție

MEMBRI:

ANA MARIA SZŐKE, **PETRU IAMBOR**, **OVIDIU MUNTEAN**, **MELINDA MIHALY**,
IOAN CIUPEA, **DANIELA COMȘA**, **DOINA BOROS**

FOTO:
SERGIU ODENIE

COPERTA:
KÁROLY TÖRÖK

FOTOCOPERTA:
Sfeșnic din bronz, sec. XIII, MNIT

ISSN 1454-1521
ISBN 973-7951-36-0

FONDATOR: Acad. **CONSTANTIN DAICOVICIU**

ACTA MVSEI NAPOCENSIS
Publicația Muzeului Național de Istorie a
Transilvaniei. Orice corespondență de va
adresa: Muzeul Național de Istorie a
Transilvaniei, 400020, Cluj-Napoca, str. C.
Daicoviciu, nr. 2, Tel/fax: 004 0264 591718;
Tel: 004 0264 595677.
Email: secretariat@mnit.museum.utcluj.ro;
theodorus@mnit.museum.utcluj.ro.

ACTA MVSEI NAPOCENSIS
Publication du Musée National d'Histoire de
la Transylvanie. Toute correspondance sera
envoyée a l'adresse: Musée National
d'Histoire de la Transylvanie, 400020, Cluj-
Napoca, rue C. Daicoviciu, n° 2, Roumanie,
tel/fax: 004 0264 591718; Tel: 004 0264
595677.
Email: secretariat@mnit.museum.utcluj.ro;
theodorus@mnit.museum.utcluj.ro

EDITURA NEREAMIA NAPOCAE
Director: Cristian Matos
Cluj-Napoca, str. Eroilor, nr. 1, ap. 29
Tel.: 0264-59.40.58; 0788 324346; 0788 324345
Fax: 0264-59.44.70
E-mail: mnnapocae@yahoo.com

CUPRINS

SOMMAIRE – INHALT - CONTENTS

STUDII

PETRU IAMBOR

Contribuții la istoria unor așezări fortificate din Banat.....	9
<i>Contributions à l'histoire de quelques établissements fortes du Haut Moyen Age du Banat</i>	18

VERONICA TURCUȘ

La nascita dell'ordine cistercense e la sua espansione	19
--	----

ȘERBAN TURCUȘ

Misiunea cisterciană în Transilvania	49
<i>The Cistercian Mission in Transylvania</i>	74

MIHAELA SANDA SALONTAI

<i>Natio Transilvanica</i> : vicariatul dominican al Transilvaniei din secolul al XIII-lea până la Reformă	75
<i>Natio Transilvanica: das Dominikanervikariat Siebenbürgens vom 13. Jh. Bis zur Reform</i>	84

TUDOR SĂLĂGEAN

Ducatul Transilvaniei (1257-1270).....	85
<i>The Dukedom of Transylvania (1257-1270)</i>	115

RADU MÂRZA

Mihai Viteazul și funcția politică a fiului său Nicolae Pătrașcu	117
<i>Michael der Tapfere und die Politische rolle seines sohnes Nicolae Pătrașcu</i>	136

FRANCISC PAP

Registrele de tricesimă clujene despre comerțul între Cluj și Baia Mare (1599-1637)	137
<i>Les informations des régistres de trentieme de Cluj sur le commerce entre le Cluj et Baia Mare</i>	144

OVIDIU MUNTEAN

Călători francezi prin țările române în prima jumătate a secolului al XIX-lea	145
<i>Voyageurs français à travers les Pays Roumaines dans la première moitié du XIXème siècle</i>	167

EUGENIA GLODARIU

Mihai Eminescu și societățile culturale ale tineretului studios român din monarhia habsburgică	169
<i>Mihai Eminescu and the Cultural Societies of the Young Students from the Habsburg Empire</i>	178

NICOLAE CORDOȘ

Din frământările Partidului Național Român transilvănean între anii 1894-1898	179
<i>Debates inside the Romanian National Party from Transylvania between 1894/1898</i>	210

CONSTANTIN I. STAN

Desăvârșirea unității naționale în toamna anului 1918 și relațiile româno-ruso-ucrainene	211
<i>The accomplish of the Romanian National Unity in the fall of 1918 and the romanian-russian-ukranian relationship</i>	223

DANIELA COMȘA

Acțiuni ale reuniunilor de meseriași pentru promovarea clasei mijlocii românești în Ardeal după Marea Unire.....	225
<i>Actions of the Handicraftsmen Reunions for promoting the middle class in Ardeal after the Great Unification.....</i>	239

GHEORGHE IANCU

Proiecte și demersuri privind intensificarea activității în industria metalelor prețioase (1919-1928)	241
<i>Projects regarding the Development of the Precious Metal Industry (1919-1928).....</i>	250

NICOLAE JOSAN

Aniversări și evenimente de importanță națională în județul Alba în perioada interbelică.....	251
<i>Anniversaires, fêtes, et autres événements importantes du departement Alba dans la periode d'entre les deux guerres mondiales.....</i>	256

MISCELLANEA

LORAND MÁDLY

Statutele municipale săsești din 1583 – geneza lor istorică și prevederile penale	259
<i>Die sächsische Munizipalstatuten von 1583 – historische Genesis und Strafgesetzlichen Vorschnitzen</i>	266

DANIELA MÂRZA

Aspecte ale modernității: publicitatea în presa românească din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea	267
<i>Aspects of Modernity: Publicity in the Romanian Press from Transylvania in the second Half of the XIXth</i>	272

CRINA DIACONU

Rusia 1917-1921: Revoluție, război civil și implicare externă	273
<i>Russia 1917-1921: revolution, civil war and external intervention</i>	279

STELIAN MÂNDRUȚ

Teatrul German din București (1917-1918). Evoluție și consecințe*	281
<i>Das Bukarester Deutsche Theater (1917-1918). Entwicklung und folgen.</i>	290

IOAN CIUPEA

Un destin în vârtoarea istoriei – învățătorul și preotul greco-catolic Simion Colceriu	293
<i>A Destiny in the Turmoil of History – the Teacher and the Greek-Catholic Priest Simion Colceriu</i>	304

VIORICA LASCU

Un curriculum uitat.....	305
<i>A forgotten curriculum.....</i>	307

NUMISMATICĂ ȘI MEDALISTICĂ

VALERIAN L. CIOFU

Câteva medalii excepționale privind Marea Unire a României	311
<i>Some exceptional Medals concerning the Great Unity of Romania</i>	<i>316</i>

MIHAELA COZA

Catalogul medaliilor și monedelor jubiliare din Muzeul de Istorie Aiud (II)	317
---	-----

PATRIMONIU, MUZEOLOGIE, CONSERVARE-RESTAURARE

JOHANNA BÓNIS

Muzeul Secuiesc de Artă Industrială din Târgu Mureș și colecția lui	329
<i>The Szekler Industrial Art Museum from Târgu-Mureș and its Collection</i>	<i>351</i>

ANA MARIA SZŐKE

Broderii de cult în Muzeul de Istorie din Gherla	353
<i>Cult Embroideries in the History Museum in Gherla</i>	<i>363</i>

MELINDA MITU

Colecția de gravuri din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei	367
<i>The Engravings in the National History Museum of Transylvania</i>	<i>372</i>

DOINA BOROȘ

Technical Data Concerning the Mummy and its Accessories, in the Collection of the National History Museum of Transylvania in Cluj-Napoca (Romania)	373
---	-----

DOINA BOROȘ, CATALINA VAJDA

Reconstituirea unei bonete din secolul al XVI-lea aparținând Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei	375
<i>The Reconstitution of a Bonnet from the 16th Century belonging to the History Museum of Transylvania, Cluj/Napoca</i>	<i>376</i>

CATALINA VAJDA

Fragmente de textile arheologice din secolele XV-XVIII. Investigații și tratamente de specialitate	377
<i>Fragments des textiles archeologiques dates entre le XV et le XVIII siecle. Investigations et traitements specials</i>	<i>381</i>

EMIL CĂPÂLNA

Restaurarea unui “gheridon”, piesă de mobilier care face parte din colecția Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca	383
<i>La restauration d'une “gueridon”, piece de mobilier qui fait partie de la collection du Musee National d'Histoire de la Transylvanie Cluj-Napoca</i>	<i>384</i>

NOTE ȘI RECENZII

Alexandru Madgearu, <i>Românii în opera notarului anonim</i> , Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, 2001 (Bibliotheca Rerum Transsylvaniae, XXVII), 259 p. (Tudor Sălăgean)	387
Melinda Mitu, Sorin Mitu, <i>Românii văzuți de maghiari. Imagini și clișee culturale din secolul al XIX-lea</i> , Cluj-Napoca, EFES, 1998, 217 p. (Stelian Mândruț)	390
Adrian-Silvan Ionescu, <i>Trista istorie a preeriei</i> , București, Ed. Globus, 1998, 240 p. (Stelian Mândruț)	391
<i>Reviste românești de cultură din Transilvania interbelică</i> , vol. I, coordonator Nae Antonescu, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 1999, 507 p. (Stelian Mândruț)	393
Negoită Lăptoiu, <i>Școala de Arte Frumoase din Cluj și Timișoara(1925-1941)</i> , București, Ed. Arca 2000, 1999, 223 p. (Stelian Mândruț)	394

LIVIA CĂLIAN

Acta Mvsei Napocensis – 35 de ani de activitate editorială (1964-1999).....	395
---	-----

DANIELA COMȘA

Cronică selectivă a activității secțiilor de istorie medievală, modernă și contemporană ale Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei în perioada 1998-2001	459
<i>Ausgewählte Chronik der Tätigkeit der Abteilungen für Mittelalterliche, Moderne und Zeitgenössische Geschichte des Nationalmuseums für die Geschichte Siebenbürgens in der Zeitspanne 1998-2001</i>	463

IN MEMORIAM

Nicolae Cordoș	471
Iosif Corodi	473
Petru Iambor	475

ABREVIERI	477
-----------------	-----